

Jaarbericht 2008 WOT Natuur & Milieu

Rapport
nummer

41 Oorzaken van verschillen prijzen landbouwgrond

Volgens de standaard economische theorie bepaalt de agrarische opbrengstwaarde de prijs van landbouwgrond. Dit is de contante waarde van alle toekomstige netto grondopbrengsten. De agrarische opbrengstwaarde verklaart echter nauwelijks de prijzen van landbouwgrond, zelfs niet in de landelijke gebieden.

In de meer stedelijke gebieden blijkt vooral de afstand tot de rode gebieden bepalend voor de agrarische grondprijs. Hoe dichterbij het rode gebied en hoe groter het rode gebied, hoe hoger de prijs van landbouwgrond. Voor boeren bij stedelijke gebieden is het moeilijk om de huidige hoge prijzen voor landbouwgrond te betalen. Soms kunnen boeren hierdoor de noodzakelijke areaaluitbreiding niet meer realiseren. Hiermee is de voortzetting van het landbouwbedrijf op termijn in gevaar.

De prijs van landbouwgronden in meer landelijke gebieden komt op een andere manier tot stand. De lokale marktverhouding tussen kopers en verkopers is mede bepalend voor de grondprijs. Daarnaast zijn kenmerken van kopers en verkopers van belang voor hun onderhandelingskracht en de hoogte van de bied- en laatprijzen. Verder speelt het grondgebruik van de omliggende percelen een belangrijke rol. Snellere, huizen en natte natuur hebben een negatieve invloed op de grondprijzen. Nabijgelegen recreatie- en gestuurdgebieden hebben een positieve. Aanwijzing als toekomstig natuurgebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur heeft een negatief effect.

42 Naar een duurzame visserij in Nederland

Natuurreservaten bieden in veel gevallen de beste bescherming aan de natuur. Ook de visserijsector kan door zelfregulering, bijvoorbeeld via certificering, bijdragen aan marien natuurbehoud. Over de gehele wereld zien we een patroon waarbij vissers in toernemende mate niet alleen zichzelf benadelen door overbevissing, maar ook de ecosystemen schaden waarin wordt gevisst. Dit is een gegeven dat niet dateert van gisteren of vandaag. Sommige negatieve effecten hebben een lange geschiedenis.

De effecten van visserij op de natuur worden expliciet meegenomen bij het Marine Stewardship Council (MSC) en bij Marine Protected Areas (MPA). MSC is een vorm van certificering van visserijactiviteiten die aangestuurd door een onafhankelijke, wereldwijde non-profit organisatie. Deze organisatie streeft naar een verantwoorde en duurzame vorm van exploitatie van grote zoetwatervissoorten. Het MSC-certificaat biedt geen absolute garantie tegen schade aan de natuur, maar vormt wellicht toch een goed uitgangspunt om de schade aan ecosystemen te beperken.

43 Nederlandse natuur belangrijk voor Europa

Behoud van biodiversiteit vindt steeds meer plaats vanuit een internationaal perspectief. Op basis van vijf criteria is bepaald voor welke plantengemeenschappen en soorten Nederland in Europa een belangrijke rol speelt. Hieruit blijkt dat Nederland van groot internationaal belang is voor 34 plantengemeenschappen. Dertig daarvan worden afgedekt door Habitattypen van de EU-Habitatrichtlijn. Voor twee plantengemeenschappen herbergt ons land meer dan de helft van de Europese populatie of het Europese areaal. Dat zijn de verbonden Sedo-Cerastion (droge stroomdalgraslanden) en Polygalo-Koelerion (droge, kalkrijke duingraslanden).

Nederland is verder van groot internationaal belang voor 111 soorten: 43 vaatplanten, 47 mossen, 7 zoogdieren, 2 reptielen, 2 amfibieën en 10 zoetwatervissoorten. De helft van de Europese populatie van de moorse welnuis bevindt zich in Nederland. Tien van deze soorten zijn beschermd onder de EU-Habitatrichtlijn en 38 staan te boek als nationale doelsoort voor de natuurdoeltypen.

46 Toekomst van boeren in de achtertuin van de stedeling

Hoe ontwikkelt de landbouw zich elders in Europa in regio's die vergelijkbaar zijn met Nederland? Zuidoost-Engeland en Parma (Italië) zijn twee Europese regio's die niet als ons land te maken hebben met een intensieve landbouw en een hoge stedelijke bevolking. Drie lessen worden getrokken die ook voor Nederland van betekenis zijn.

Les 1. De wil om te blijven boeren is in beide streken sterk aanwezig. Nieuwe initiatieven richten zich vooral op regionale behoeften, bovendien zijn deze sterk cultureel bepaald. Dit is niet zo vreemd, want de wereldmarkt is vooral geïnteresseerd in voedselproductie, waarbij alleen op prijs wordt geconcentreerd. De regionale markt biedt de individuele boer andere kansen.

Les 2. Boeren domineren de regio's in oppervlakte, maar in aantal zijn ze ver in de minderheid. De stedeling heeft steeds minder ruimte van het verband tussen landbouw, voedsel en landschap. Toch is het steeds meer de stedeling die de toekomst van de boeren en de duurzaamheid van het platteland bepaalt. De stedeling moet het verband tussen landbouw, voedsel en landschap weer kennen, en begrijpen dat zijn (koop)gedrag invloed heeft op de boeren en het landschap. De boer moet daarom weer zichtbaar worden voor de stedeling.

Les 3. Door de ruimtelijke regelgeving te herzien kan hergebruik van oude agrarische gebouwen door hier bedrijvigheid of bewoning een optie worden.

47 Het groene hart van Nederlanders

Iets meer dan de helft van de Nederlanders is ontvonden over de hoeveelheid natuur in Nederland. In hun eigen woonomgeving kiezen burgers vooral richting natuur als de keuze gaat tussen sociaal-economische belangen en natuur. Toch is natuur als beleidsprioriteit gedaald.

Het draagvlak is aan de hand van drie invalshoeken in kaart gebracht: beelden en waarden van natuur, waarden van natuurleefomgevingen. Daarnaast zijn burgers met betrekking tot natuur en natuurleefomgevingen verschillende gedragspatronen. Dit geeft inzicht in de mate van waardering van natuur en de steun voor het natuurbeleid van de verschillende groepen. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan voor het beleid.

Iets meer dan de helft van de bevolking is ontvonden is over de hoeveelheid natuur in Nederland. In hun eigen woonomgeving kiezen burgers vooral richting natuur als de keuze gaat tussen sociaal-economische belangen en natuur. De helft van de burgers onderschrijft vrijwillige activiteiten voor natuur waarbij vooral laagdrempelige activiteiten bijvoorbeeld het plaatsen van nestkasten hoog scoren. Overalend is dat natuur voor burgers behoorlijk ligt te zijn gedaald als prioriteit in het beleid van de rijksoverheid. Beleidsaanpakken die de aandacht vestigen op natuurbeleid, zoals natuureducatie op scholen en aansprekende voorbeelden van het natuurbeleid dat wordt gevoerd in de eigen woonomgeving, blijven daarom nodig.

50 Betekenis van macro-economische ontwikkelingen voor natuur en landschap

De ontwikkeling van de relatie tussen natuur en landschap in grote mate. De theorie van de Groene Kuznetscurve stelt dat groei bij lage welvaartsniveaus leidt tot meer milieu- en natuuraantasting. Echter bij hogere welvaartsniveaus leidt groei juist tot minder milieu- en natuuraantasting doordat voorkeuren, technologie en sectorstructuur verschuiven. Voor zover deze relatie opgaat, lijkt overheidsbeleid daarbij een grote rol te spelen.

Dat overheidsbeleid moet dan wel efficiënt zijn. Daarvoor zijn helderheid, stabiliteit en consistentie in beleid van groot belang. Dit laatste wordt uitgewerkt aan de hand van twee voorbeelden. Allereerst de grondmarkt, waar het grote prijsverschil tussen grond voor woningbouw en bedrijventerreinen een signaal is dat het aanbod van bedrijventerreinen te groot is. Er wordt daardoor te veel natuur en landschap aan bedrijven opgeofferd. Ten tweede de discountvoet. Consistentie vereist dat deze bij alle evaluaties hetzelfde moet zijn. Via schaduwrijken kunnen buiten de evaluatie om genomen fundamentele beslissingen over natuurwaarden in de kosten-baten analyse worden verwerkt. Als uitkomst wordt geconcludeerd dat de conjuncturele timing van natuur aanpakken voor de Ecologische Hoofdstructuur de grondrijksbeveiliging heeft versterkt en grondaankopen duurder dan nodig heeft gemaakt.

51 Klimaatverandering in Laag-Nederland

Door klimaatverandering zullen de streekgebieden identiteit en natuur- en landschapswaarden van het laagvleelandscap afnemen. In kust- en rivierlandschap vinden naast negatieve ook positieve ontwikkelingen plaats. Om de negatieve gevolgen om te buigen, zullen bestuurders over nationale en internationale bestuurlijke grenzen heen moeten kijken. Bestuurders moeten met het hoofd denken. Hierin past creatief omgaan voor de Ecologische Hoofdstructuur door creatievere kustbeheer, cyclisch polderen1, omhoog boeren2 en investeren in spongtiel3.

1. Ontwikkel een polder via ondiep open water naar veenland om hem daarna weer in te polderen.
2. Landbouwveen op weigronde dat op den duur leidt tot maaiwijdten en plaats van -daling.
3. Eigenschap van het landschap om neerslag op te vangen en vast te houden.

54 Nitraatuitspoeling in duinzand en lössgrond

De Commissie van Deskundigen Meststofwett heeft voor de dun- en zeezand en voor lössgrond bepaald of de nitraatnorm voor deze gronden door bemesting wordt overschreden en in welke mate een stikstofoverschot uitloopt naar het grond- en oppervlaktewater. De uitspoeling verschil tussen grondsoorten en vormen van bodemgebruik. De uitspoelingsfractie voor bouwland op lössgrond dient voortloopt vastgesteld te worden op 66% van het stikstofoverschot. Op basis hiervan stellen de ministeries van LNV en VROM de nieuwe stikstofbestemingsnormen voor lössgrond vast. Voor het duinzandgebied hoeven de normen niet aangescherpt te worden.

55 Efficiënter nutriëntengebruik in de landbouw

De grootste verbeteringen in de efficiëntie van gebruik van de landbouw kan worden bereikt door de omzetting van voor naar nuttig product (vlees en melk) in de melkveehouderij te verhogen. De gebruiksefficiëntie van fosfaat kan verder worden verhoogd door een verbod op fosfaatkunstmest voor fosfaatrijke - en verzadigde gronden. Realisatie van de toename in voedselproductie gelijktijdig met vermindering van nutriëntenv verliezen naar het milieu kan alleen als de gebruiksefficiëntie drastisch toeneemt.

57 Verbeterd hydrologisch model als basis voor de evaluatie van het mestbeleid

Het hydrologisch model STONEhydrologie is verbeterd. Vooral de grondwaterstanden worden met de nieuwe versie beter gesimuleerd. Daarmee is een betrouwbaardere hydrologische basis beschikbaar voor de andere drie Evaluatie Mestwetgeving.

58 Duizenden mogelijke bodemkaarten om onze onzekerheid weer te geven

De Bodemkaart van Nederland en daarvan afgeleide thematische bodemkaarten worden in modelstudies vaak als foutloos beschouwd, ondanks dat onze bodemgeografische kennis beperkt is. Om de bijdrage van de bodemkaart aan de onzekerheid over de modeluitvoer te bepalen, is behoefte aan een groot aantal mogelijke kaarten per bodem kenmerk, die samen de kansverdeling van het bodemkenmerk karakteriseren.

60 Stalbalansen, stikstofoverschotten en -tekorten

Het mestbeleid verplicht veehouders met houden een stalbalans bij te houden waarmee de aan- en afvoer van stikstof en fosfaat wordt verantwoord. De theorie van de stalbalans lijkt echter niet altijd te kloppen met metingen in de praktijk. Uit analyse van data van Dienst Regelingen van LNV uit 2006 bleek dat meer dan de helft van de leg- kopersbedrijven en vleeskaatsbedrijven een overschot op de stikstofbalans hadden. Vleeskaatsbedrijven, vlees- pluinveebedrijven en vleeskaatsbedrijven bleken vaker een tekort op de stikstofbalans te hebben.

61 De weerbarstigste werkelijkheid van ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ontwikkelingen in een gebied kunnen onbedoeld strijdig zijn met doelen voor natuur en landschap. Dat komt doordat de overheid geen eenduidige actor is maar een veelheid aan actoren die in samspeel en in onderhandeling onderling en met andere partijen proberen uiteenlopende doelen te realiseren. De actoren zijn genoodzaakt compromissen en coalities te sluiten om hun eigen doelen te realiseren. Het initiatief voor dergelijke coalities komt in dit onderzoek meestal van de provincies.

Beleid dat veel ruimte voor betekenisverlening biedt, zoals dat van de Nationale Landschappen, biedt veel ruimte compromissen te zoeken tussen de rijksoedelen voor natuur, landschap of een klimaatbestendige inrichting, en andere doelen. Bij strikte regelgeving, zoals voor de Natura 2000-gebieden, is de ruimte voor economische functies scherper afgebakend.

Gemeenten blijken in dit onderzoek prioriteit te geven aan woningbouw en ruimte voor economische functies. Voor hen is dat vaak het kader waarbinnen ruimte moet worden gezocht om doelen voor natuur- en landschapbehoud en een klimaatbestendige inrichting te realiseren. In dit onderzoek is geen draagvlak geconstateerd voor een eenzijdige focus op de door het rijk geformuleerde natuur- en landschapsoelen of een klimaatbestendige inrichting. Er zijn kenmerkend geen, of onvoldoende, collectieve middelen voor beschikbaar. Latenverwaring voor de burger, om daar mee de realisatie van burgers kwaliteit te financieren, wordt ongewenst geacht.

63 Ammoniakuitstoot melkveehouderij kan naar beneden

De Europese Unie heeft bepaald dat Nederland in 2010 maximaal 128 kiloton ammoniak mag uitstoten. Volgens prognoses zal Nederland deze doelstelling bij ongewijzigd beleid mogelijk niet halen. De melkveehouderij kan de ammoniakuitstoot onder andere terugbrengen door de ewotwameter in het rantsoen van het vee te beperken.

Het onderzoek van de WOT Natuur & Milieu wordt door de Nederlandse overheid zo belangrijk gevonden dat de taken bij wet zijn vastgelegd. De WOT Natuur & Milieu heeft ook in 2008 weer onderzoek laten verrichten om de rijksoverheid te ondersteunen. Deze informatie is in ongeveer 40 rapporten vastgelegd. Elk van deze rapporten levert een brokje kennis aan dat helpt te begrijpen hoe een duurzamer samenleving tot stand kan komen. Dit Jaarbericht geeft een kort overzicht. De nummers in de tekst verwijzen naar WOT-rapporten. Volledige rapporten zijn als pdf-bestand te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl.

De economische recessie is een kans om onze samenleving opnieuw en duurzamer in te richten. Maar gaat dat ook lukken? Gaan mensen samenwerken om nieuwe efficiënte oplossingen te vinden? Ontstaat er verhevigde concurrentie om de (natuurlijke) hulpbronnen? Of beide? En leidt die concurrentie dan tot innovatie (meer nut met minder hulpbronnen), of juist tot onverantwoorde exploitatie? Want mensen zullen blijven consumeren, niet alleen uit fysieke noodzaak, maar ook voor het communiceren van sociale boodschappen, wat een belangrijk aspect van het menselijk bestaan is (71).

Het fysieke fundament

Dat de hele menselijke beschaving afhankelijk is van de bewoonbaarheid van de planeet aarde staat vast. In de landbouw blijkt die afhankelijkheid nog uit de oude gewoonte om de prijs van grond af te leiden uit de 'agrarische opbrengst-waarde' (41). Daarom zijn we ons ervan bewust dat milieu-problemen moeten worden opgelost. Maar bij de aanpak komen ook praktische bezwaren aan het licht. Er zijn bijvoorbeeld hoge kosten gemoeid met het oplossen van het ammoniakprobleem in natuurgebieden (73). Hier ligt een kans, omdat Nederland internationaal gezien een grote verantwoordelijkheid heeft voor het voortbestaan van tientallen planten-gemeenschappen en vele planten- en diersoorten (43).

Verder is, om het milieu te kunnen ontzien, een goede kennis van de bodem en het grondwater nodig. Immers, dan kan het grondgebruik worden afgestemd om wat de grond aankan. Het simuleren van grondwaterstanden met het instrument STONE is onlangs verbeterd (57), maar de bodemkaarten van Nederland bevatten nog grote onzekerheden (58) waardoor kansen onbenut blijven.

Bij het toch al intensieve ruimtegebruik in Nederland zullen door de verwachte klimaatverandering de waarden van het

laaglandschap nog meer veranderen (51). Door 'mee te denken' met het water kunnen bestuurders kansen benutten die de nattere situatie biedt.

De economische krachten

De gewoonte om in de landbouw de prijs van grond af te leiden uit de 'agrarische opbrengstwaarde' raakt achterhaald door andere invloeden (41). Zo is de grond veel duurder in stedelijke gebieden, waar concurrentie van 'rode' bestemmingen voorkomt. In het landelijke gebied echter drukt de 'groene concurrentie' juist de prijs. Dit lijkt paradoxaal omdat in het verleden de conjuncturele timing van natuuraankopen de grondprijs juist heeft opgedreven (50).

De aanslag vanuit de primaire sector op de natuurlijke hulpbronnen is groot, en op den duur niet vol te houden. Weliswaar houdt de landbouw tegenwoordig een 'stalbalans' bij (60), maar de belasting van het milieu met stikstof en fosfaat is nog steeds te hoog (63). Al is het probleem van nitraatuitspoeling in duinzand kleiner dan bijvoorbeeld op lössgronden (54). De kans op besparing van kostbare hulpbronnen als fosfaat kan worden benut door bijvoorbeeld een verbod op fosfaatkunstmest voor fosfaatrijke gronden (55).

De natuur in zee zou gebaat zijn bij levensvatbare en duurzame visserijpraktijken, en bij het instellen van beschermde gebieden, maar kansen hiervoor zijn nog nauwelijks benut (42).

Windturbines in zee leveren duurzame energie, maar Nederlanders vinden ze, na boorplatforms, het lelijkst (64).

Gedrag van consumenten en burgers

In democratische samenlevingen kunnen consumenten, inwoners en burgers door hun collectief gedrag relatief veel invloed hebben op de aantasting van natuurlijke hulpbronnen. Beschikbaarheid van de juiste kennis biedt overheden de kans om duurzame consumptie bevorderen (71).

In een stedelijke omgeving met intensieve landbouw ligt een kans door de stedeling te wijzen op het effect van zijn (koop)gedrag op de boeren en het landschap in zijn directe omgeving. Bijvoorbeeld bij de keuze in de supermarkt tussen regionale producten en (goedkope) import (46). Volgens de theorie van Kuznet leidt economische groei bij lage welvaartsniveaus tot meer milieu- en natuuraantasting, maar bij hoge welvaartsniveaus juist tot minder aantasting (50).

64 Windturbines na boorplatforms grootste impact op beleving water

Ondanks hun milieuvriendelijke imago hebben, als het om het visuele aspect gaat, windturbines op of langs de Nederlandse grote wateren na boorplatforms de grootste negatieve invloed op de belevingswaarde.

65 Proactief beleid kan de bijdrage van burgers aan landschap vergroten

Uit gesprekken met bewoners blijkt dat de motivatie voor meer woonkwaliteit, hobby en fysiek buiten werken de belangrijkste redenen zijn om lokaal een bijdrage aan landschap te leveren. De overheid maakt maar beperkt gebruik van het enthousiasme van burgers. Aanpassing van beleid, en vooral een proactief beleid, kan meer burgers uitnodigen aan de slag te gaan.

69 Provincies kunnen grip op ruimtelijk beleid verliezen door nieuwe Wet ruimtelijke ordening

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening kan ertoe leiden dat provincies hun grip op de ruimtelijke ontwikkelingen verliezen. Als zij zich niet proactief opstellen, kunnen gemeenten meer dan voortaan hun eigen ruimtelijk beleid bepalen. Een aanwijzing door de provincie achteraf werkt niet meer, want in de nieuwe wet staat dat provincies dan moeten kunnen aantonen dat zij vooral al actief hebben geprobeerd de gemeente bij te sturen. Veel provincies willen liever niet de juridische instrumenten uit de nieuwe wet gebruiken om hun beleid door te voeren, maar kiezen voor bestuurlijk overleg.

71 Hoe kan de overheid "duurzaam consumeren" bevorderen?

Een van de zes pilaren van het Kabinet Balkenende IV is het creëren van een duurzame leefomgeving. Volgens de regering kan een dergelijke leefomgeving alleen worden gerealiseerd als iedereen meedoet en kiest voor duurzamer produceren en consumeren. Duurzaamheid opvatten als 'een minder materialistische levenswijze' is echter te simplistisch en staat het vinden van goede oplossingen in de weg. Behalve dat consumeren milieuschade kan veroorzaken, is het ook verboden met het communiceren van sociale boodschappen. Daarmee raakt het aan belangrijke aspecten van het menselijk bestaan. Dit maakt de verdere uitwerking en het behoud van het beleid om duurzamer consumptie te bevorderen zonder consumeren op zich als negatief te bestempelen. Met een 'theoretische checklist' kunnen onderzoeksbestederingen worden getoetst.

73 De Ecologische Hoofdstructuur: hoe duur is de natuur?

Om niet alleen de beoogde omvang, maar ook de beoogde kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) binnen bereik te krijgen, zullen de milieudoelstellingen moeten verbeteren. Vooral eutrofiëring en verdroging zijn problemen die moeten worden opgelost. De aard en de kosten van de benodigde maatregelen hangen af van verschillende factoren, zoals huidige milieudoelstellingen, gewenste natuurwaarde, omgeving van het natuurgebied en de ligging in Nederland. De berekeningen tot nu toe geven aan dat driekwart van de kosten om de terrestrische EHS te realiseren voor rekening komt van het oplossen van de ammoniak- en verdrogingsproblemen. Vennen en Natte Heide en hoogveen zijn de duurste natuurdoelen, maar juist ook de natuur waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

75 Schiermonnikoog heeft een 9,2!

Burgers vinden het Nederlandse landschap redelijk aantrekkelijk. Gemiddeld krijgt het landschap een 7,3, met een laagste score van 5,4 en een hoogste score van 9,2 (Schiermonnikoog). Nederlanders vinden een gebied aantrekkelijk wanneer het veel spontane natuur heeft, historische kenmerken bezit en niet 'verrommeld' is. Dit resultaat volgt uit een onderzoek voor de Belevingswaardemonitor onder 5700 burgers in 298 geselecteerde gebieden. Daarin is gevraagd naar hun oordeel over de kwaliteit van het landschap en welke kenmerken van het landschap daarin sturend zijn.

76 Betrek burgers om kwaliteit groene ruimte te versterken

Hoe kan de kwaliteit van de groene ruimte voor de toekomst behouden blijven en versterkt worden? Provincie en gemeenten zullen hiervoor beleid op maat moeten maken. Daarbij is het belangrijk dit vanaf het begin samen te doen met betrokkenen uit die gebieden. Dit blijkt uit een studie in drie Nationale Landschappen - Oost-Achterhoek, Groene Woud, en Usseldelta - waarin de gevolgen van autonome ontwikkelingen, beleidsdoelstellingen en ruimtelijke planning zijn bestudeerd. De overheid kan het draagvlak bij burgers en lokale stakeholders versterken door een langjarig continue beleid. En verder door ervoor te zorgen dat investeringen in ecologische- en agrarische processen een hoog rendement hebben en snel tot zichtbare resultaten leiden. Lokale maatschappelijke betrokkenheid van burgers, lokale stakeholders en omliggende steden zijn succesfactoren om de kwaliteit van Nationale Landschappen te behouden en te versterken.

78 Burgers van Drentsche Aa-gebied kritisch over participatie in natuurbeleid

Besturen is niet meer voorbehouden aan de politiek. Ook burgers, maatschappelijke groepingen en bedrijven willen invloed op het gevoerde beleid hebben. De rol van burgers in deze manier van besturen, governance genaamd, is onderzocht voor het Drentsche Aa-gebied. Het Nationale Park De Drentsche Aa is een van de mooiste gebieden in Nederland en het best bewaarde beek- en esdorpennlandschap van West-Europa. De betrokkenheid van burgers is groot. Via een zogenaamd 'multi actor platform' kunnen burgers invloed uitoefenen op het natuurbeleid. In de praktijk van de Drentsche Aa blijkt dat hun speelruimte hierin beperkt is. Het bestaande beleid staat vast en is richtinggevend voor wat er in het gebied gebeurt. Daarnaast blijkt dat burgers die deelnemen aan het formele overleg, niet altijd de visie van hun achterban vertegenwoordigen en sommige groepingen niet vertegenwoordigd zijn. Burgers reagerden vaak kritisch wanneer ze gevraagd werden om deel te nemen aan het platform.

De conclusies uit het onderzoek van het Drentsche Aa-gebied staan niet op zichzelf. De onderzoekers concluderen dat participatie in het natuurbeleid niet goed verloopt. Het gaat mis wanneer er onduidelijkheid is over de onderhandelings-ruimte en als onvoldoende rekening wordt gehouden met de verschillen tussen burgers en hun betrokkenheid.

WOT studie 5 Andere ogen op natuur

Is belangrijk om gericht te hebben op de verschillende natuurtypen die inwoners van Nederland hebben. Dit om ervoor te zorgen dat het natuurbeleid afgestemd blijft op de wensen en behoeften van zowel mogelijk Nederlanders. Over twintig jaar zal een kwart van de Nederlandse bevolking uit allochtonen bestaan.

En de jongeren van nu zijn over enkele jaren stengerechtigde volwassenen. We moeten daarom niet alleen weten hoe volwassen, autochtone Nederlanders denken, maar moeten ook de visies op natuur kennen van bijvoorbeeld allochtonen en jongeren.

Allochtonen blijken het nut van natuur belangrijk te vinden. Het plukken, rapen en eten van voedsel en het elkaar ontmoeten in de natuur staan centraal. Allochtonen ervaren natuur ook als minder kwetsbaar en hechten in algemene zin minder belang aan natuurbescherming dan autochtonen. Het beschermen van het agrarisch landschap vinden ze echter even belangrijk als autochtone Nederlanders. Jongeren vinden de Nederlandse natuur saai en weinig uitdagend. Ze hechten minder belang aan natuurbescherming dan volwassenen. Bescherming van het agrarisch landschap vinden ze al helemaal niet belangrijk.

© februari 2009

Samenstelling en redactie:
Grafische vormgeving:
Druk:
Opmaak:

Paul Hensen en Bram ten Cate
Communication Services Wageningen UR
Grafisch Service Centrum
1000 exemplaren

Wageningen UR

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu
Bezoekadres: Droevendaalsesteeg 3, 6708 PB Wageningen, Gebouw 101
Postadres: Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Telefoon: (031) 748 54 71; E-mail: info.wmr@wur.nl
Website: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl & www.kennisonline.wur.nl

Het Jaarbericht 2008 is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR, en is verkrijgbaar bij het secretariaat.

